

ภาพลักษณ์หญิงโสด : นัยของการเมือง

นางสาวพริ้มวดี มีสมสาร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-17-4365-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

IMAGES OF SINGLE WOMEN : THE IMPLICATIONS OF POLITICS

Miss Primwadee Meesomsarn

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Government

Department of Government

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-17-4365-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ภาพลักษณ์หญิงโสด : นัยของการเมือง

โดย

นางสาวพริ้มวดี มีสมสาร

สาขาวิชา

การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยันต์ ไชยพร

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลีम्मณี)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยันต์ ไชยพร)

.....
(อาจารย์เวียงรัฐ เนติโพธิ์)

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปริิวัติ มีสมสาร : ภาพลักษณ์หญิงโสด : นัยของการเมือง

(IMAGES OF SINGLE WOMEN : THE IMPLICATIONS OF POLITICS)

อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร. ไชยันต์ ไชยพร, 146 หน้า. ISBN 974-17-4365-3.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่และบทละครโทรทัศน์ โดยเลือกศึกษาจากบทละครโทรทัศน์รวมทั้งสิ้น 39 เรื่อง มีวัตถุประสงค์ที่จะเสนอความซับซ้อนของปัญหาความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศ และอิทธิพลของสื่อประเภทละครโทรทัศน์ในด้านการถ่ายทอดอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ ซึ่งนำไปสู่ความเหนือกว่าของผู้ชายและความเป็นรองของผู้หญิง

ผลการศึกษายบทละครโทรทัศน์ทั้ง 39 เรื่องพบว่า การนำเสนอภาพลักษณ์ของอัตลักษณ์ความเป็นหญิง เป็นการนำเสนอที่เต็มไปด้วยอคติทางเพศ ที่เป็นผลผลิตอันเกิดจากอิทธิพลของอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อให้คุณค่าและความหมายผู้หญิงและความเป็นหญิงในแง่ลบ และจากแบ่งกรอบการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ภาพลักษณ์ของความเป็นผู้หญิง บทบาทความเป็นภรรยาและมารดา และภาพลักษณ์ของหญิงโสด โดยกรอบทั้ง 3 ส่วนที่ผู้เขียนศึกษาได้แสดงให้เห็นการถูกกดขี่และการตกเป็นรองของผู้หญิง ผ่านวาทกรรมที่ถูกผลิตขึ้นภายใต้วิถีคิดของอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่นอกจากนั้น ยังพบว่าปฏิบัติการของอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่เต็มไปด้วยความซับซ้อน โดยเฉพาะการทำให้ละครโทรทัศน์ ที่น่าจะเป็นสื่อที่ถูกผลิตขึ้นมาเพื่อประโยชน์ของผู้หญิงกลับกลายเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การปกป้องรักษาและธำรงไว้ซึ่งอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....การปกครอง..... ลายมือชื่อนิติศ..... มีต้นฉบับ.....

สาขาวิชา.....การปกครอง..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2547

4481144524 : MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD: PATRIARCHY / TELEVISION SERIALS

PRIMWADEE MEESOMSARN : IMAGES OF SINGLE WOMEN : THE IMPLICATIONS OF POLITICS. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. CHAIYAN CHAIYAPORN, Ph. D, 146 pp. ISBN 974-17 -4365-3.

This research aims to study the influence of patriarchalism in television serials. The total amount of selected television serials are 39 copies. The objective of this research is to study the complexity of sexual power relation and the reproduction of patriarchalism through television serials pertaining to male superiority and female inferiority.

This research findings are as follows; while television serials represent the images of feminine identity which imply sexual biases as product of patriarchy. These images affect the system of meanings and values of female and femininity. With regard to research framework, the representation of images of feminine identity is categorized into images of feminine identity, roles of wife and mother, and images of single women. These reflect the discursive struggling as subordination and inferiority of femininity. Besides the complexity of patriarchal practices made television serials, as media for women's consumptions, be the tools for subordinating women.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department.....Government..... Student's signature.....Primwadee Meesomsarn

Field of study.....Government..... Advisor's signature.....Chaiyan Chaiyaporn

Academic year 2004

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาของ รศ.ดร.ไชยันต์ ไชยพร ที่กรุณาเสียสละตัวเองยอมเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คอยสั่งสอนช่วยเหลือ กระตุ้นเตือน ชี้แนะอย่างมากตลอดระยะเวลา 8 ปีที่ผ่านมา ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ และขอกราบขอบพระคุณ ศ.ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี และ อ.เวียงรัฐ เนติโพธิ์ ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า รับเป็นประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งก็คอยช่วยเหลือผู้เขียนด้วยความเมตตาเสมอมาเช่นกัน ถึงแม้ผู้เขียนจะสร้างความเดือดร้อนหนักใจให้เสมอ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในคณะรัฐศาสตร์ รวมถึงคุณครูและอาจารย์ทุกท่านที่เคยอบรมสั่งสอนให้คำแนะนำผู้เขียนตั้งแต่ครั้งยังเยาว์ ขอขอบคุณพี่มัทที่ให้ออกาส พี่วิชาและพี่เอที่สนับสนุน อธิบติกรรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ โดยเฉพาะพี่จันต์ พี่น้ำ พี่ประสาธ พี่เอและพี่ๆ เพื่อนๆ กลุ่มการเจ้าหน้าที่ ทุกคนที่ใส่ใจห่วงใยผู้เขียนในการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ และขอบคุณเพื่อนๆ และเพื่อนร่วมรุ่นทุกคนที่ไว้ประสพการณ์ที่ดีกับผู้เขียน รวมถึงญาติพี่น้องทุกคน

ผู้เขียนขอขอบคุณความดีทั้งหมดให้กับคุณพ่อและคุณแม่ ผู้ให้ทุกสิ่งทุกอย่าง โดยเฉพาะกำลังใจอันยิ่งใหญ่ ที่ทำให้ผู้เขียนมีความพยายามจนสำเร็จ พี่หนึ่งและพี่นุที่ทำให้ผู้เขียนมีวันนี้ และที่ขาดไม่ได้คือพี่หนึ่งและพี่ต๋นที่ช่วยเหลือผู้เขียนอย่างมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช

บทที่

1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	3
1.3 สมมุติฐานในการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตในการวิจัย.....	3
1.5 นิยามศัพท์.....	4
1.6 ประโยชน์จากการวิจัย.....	4
1.7 ระเบียบวิธีการวิจัย.....	4
1.7.1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	4
1.7.2 การศึกษาวิเคราะห์.....	6
1.7.3 การนำเสนอข้อมูล.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 ทฤษฎีสตรีนิยม (feminism theory).....	7
2.1.1 แนวทางสตรีนิยมเสรีนิยม (liberal feminism).....	10
2.1.2 แนวทางสตรีนิยมสังคมนิยม (marxist feminism).....	14
2.1.3 แนวทางสตรีนิยมสุดขั้ว (radical feminism).....	19
2.1.4 แนวทางสตรีนิยมเชิงวัฒนธรรม (cultural feminism).....	25
2.1.5 แนวทางสตรีนิยมหลังสมัยใหม่ (postmodern feminism).....	28
2.2 แนวคิดเรื่องการกล่อมเกลารุ่นสู่ทางสังคม (socialization).....	36
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
2.3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องผู้หญิงและความเป็นผู้หญิง.....	41
2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชน.....	44

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิเคราะห์และตีความ.....	50
3.1 ภาพลักษณ์ของความเป็นผู้หญิง.....	51
3.2 บทบาทความเป็นภรรยาและมารดา.....	65
3.3 ภาพลักษณ์ของหญิงโสด.....	80
4 บทสรุป ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ.....	101
รายการอ้างอิง.....	107
ภาคผนวก ก	109
ภาคผนวก ข	115
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	146

 ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย